

Verslag studiereis Nederland-België 2014

Steenbergen, 20 juni 2014

16 en 17 juni jl. was het weer tijd voor onze jaarlijkse studiereis. Dit jaar was ons vizier gericht op het bezoeken van uientelers die leveren aan van Meir Uien BV. Deze telers concentreren zich in het gebied Zuid-Nederland en België. Doel van deze reis is om als telers van elkaar te leren. Daarom is er een route uitgestippeld langs telers met diverse grondsoorten: zand, löss en klei. Ook komen we diverse teeltvormen tegen: bewaaruien, vroege zaaiuien, en plantuien. Kortom, alle facetten komen aanbod, en dat is nou net wat het telen van uien zo leuk maakt!

Maandagmorgen om half acht verzamelen de deelnemers van de studiereis zich in onze kantine aan de Boonhil 8 te Steenbergen. De groep had een omvang van 26 personen en vertegenwoordigde drie generaties uientelers. Van jong tot oud dus. De groep was samengesteld uit telers en medewerkers van Van Meir Uien BV en Nickerson-Zwaan. De reisgenoten kwamen uit alle windstreken, van Noord-Groningen tot Vlaanderen. De mensen werden aan elkaar voorgesteld en om acht uur vertrok de enthousiaste groep richting Made.

Mts. Machielse Akkerbouw, Made, Noord-Brabant

Onze eerste stop vond plaats bij Machielse Akkerbouw. Machielse heeft een akkerbouwbedrijf met diverse gewassen. Er wordt o.a. uien, aardappelen, bieten en knolselderij geteeld. Deze gewassen worden geteeld op zowel de zandgronden als de kleigronden en alles wat er tussen ligt. De bodem op dit bedrijf kenmerkt zich door een hoog humusgehalte van ongeveer 8%.

Daarnaast heeft het bedrijf diverse neventakken waaronder een caravanstalling, een vakantiewoning en een aardappelautomaat voor de verkoop van aardappelen en uien aan huis.

Op dit bedrijf hebben wij stilgestaan bij de teelt van plantuien. Machielse is in het verleden begonnen met het ras Sturon. In overleg met Van Meir Uien BV is er overgegaan op de teelt van vroege rassen, op dit bedrijf Jagro.

Op deze wijze kun je eerder uien leveren en in de meeste jaargangen geeft dit een financieel voordeel: je bent voor de massa uit. Aangezien Jagro dit jaar niet beschikbaar was, is er afgelopen voorjaar op 23 februari onder buitengewone ideale condities Troy geplant. Het gewas stond er prachtig bij. Kenmerkend voor de plantuien is de zware stand dit jaar. Het gewas heeft veel pijpjes gevormd en hebben zware nekken. Er is uitvoerig stilgestaan bij de bemesting en gewasbescherming. Wat de groep opviel, is dat de uien na het ploegen op onbewerkte grond zijn geplant middels een rotoregje voorop en de plantmachine achter de tractor. Er is ongeveer 1.800 kg plantgoed verplant. Na de duidelijke uitleg en toelichting van Machielse vertrok het gezelschap richting Nickerson-Zwaan te Made.

Nickerson-Zwaan, Made, Noord-Brabant

Bij Nickerson-Zwaan werden wij gastvrij ontvangen door Marion Vissers en Wim van de Heijden. Marion vertelde in haar presentatie wie Nickerson-Zwaan is en wat het bedrijf onderneemt. Zij is verkoopleider voor België, Nederland en Scandinavië voor een team van 13 verkopers en 2 verkoopsters. 5 Jaar geleden werd 22% van de omzet uit de uienmarkt gehaald. Vandaag de dag wordt 45% van de omzet uit de uienmarkt gehaald. In het oog springende zaaiuien van Nickerson-Zwaan die zich bewezen hebben in de praktijk zijn: Centro, Dormo en Retano. In het assortiment plantuien zijn dat de rassen Cupido en Corrado. Firmo en Paradiso zijn nieuwe zaaiuienrassen in opkomst.

Wim is marketingmanager bij Nickerson-Zwaan. In zijn presentatie nam hij ons mee in de wereld van de veredeling. Het maken van nieuwe rassen neemt ongeveer 20 jaar tijd in beslag. Of anders gezegd, zijn opdracht bij Nickerson is om vandaag te voorspellen welke eigenschappen de uienrassen nodig hebben over twintig jaar. Een flinke uitdaging dus. Er zijn een aantal grote stappen gemaakt in de veredeling van uien. Op de eerste plaats is dat de overgang van zaadvaste rassen naar hybride rassen. De andere stap is het toepassen van de 'merker technologie'. Dit verkort het veredelingsproces van twintig jaar naar acht jaar om een nieuw ras te ontwikkelen. Merker technologie is het vaststellen van raseigenschappen op laboratoriumniveau in plaats van het beoordelen van nieuwe rassen op proefvelden. Je kunt je voorstellen dat dit het gehele verdelingswerk aanzienlijk verkort. Twintig jaar geleden is er bij Nickerson-Zwaan gekozen om kwaliteitsuien te veredelen met vier belangrijke eigenschappen:

1. Huidvastheid
2. Hardheid
3. Spruitrust
4. Hoog netto rendement

Inmiddels is er een patent op meeldauwresistentie en wordt er volop gewerkt aan fusarium-resistente rassen. Ook gaf Wim in zijn presentatie aan dat de uienproductie wereldwijd flink toeneemt. Van vijftien miljoen ton in 2010 tot een verwachte groei van zevenentachtig miljoen ton in 2050. Redenen hiervoor zijn de eigenschappen van de ui, deze bevat geen vet, en de toename van kant-en-klaar geschilde uien in allerlei gerechten en producten. Kortom, dit biedt perspectief, ook voor de Nederlandse uientelers.

Na de presentaties hebben wij een rondleiding gehad door het bedrijf. Daar hebben wij de laboratoria bezichtigd. Ook het schonen, verwerken, ontsmetten en verpakken van het zaaizaad is toegelicht. Na alle presentaties en rondleidingen hebben we genoten van een heerlijke lunch, aangeboden door Nickerson-Zwaan in hun bedrijfskantine. Zodoende konden we met een volle maag vertrekken richting Baexem.

Maatschap Meuwissen-Lenders, Baexem, Limburg

Inmiddels de provincie Brabant verlatend, kwamen we aan in Limburg. Daar aangekomen werden we ontvangen door de teler bij een perceel vroege zaauien, van het ras Hybing. Dit perceel wordt geteeld op zandgrond en de teler nam ons uitvoerig mee in de bijzonderheden van de teelt van zaauien op zandgrond. De vroegheid in de combinatie met beregenen zorgt voor een financieel aantrekkelijke teelt. Ook past de teelt qua arbeidsplanning goed op het bedrijf: vroeg zaaien en oogsten. Er worden weinig uien geteeld in dit gebied zodat er weinig tot geen problemen zijn met bodem gebonden uienziektes. Wel is het opletten met diverse vrijlevende aaltjes die toch voor flinke opbrengstreductie verantwoordelijk zijn. Er is uitvoerig stil gestaan bij de gewasbescherming, in het bijzonder bij de onkruidbestrijding, hetgeen op zandgronden op zijn minst een flinke uitdaging is. Er werd enigszins met ongeloof en verbazing kennis genomen van de toepassing en samenstelling van de diverse herbiciden, in combinatie met een prachtig tonend gewas. Kortom, ook het 'leer effect' was wederom van toepassing. Na het bezoek zijn wij gastvrij onthaald op de boerderij van Maatschap Meuwissen-Lenders met wat te drinken uiteraard vergezeld van heerlijke Limburgse vlaai!

Vanvinckenroye, Heers, België

We hebben nu diverse bedrijven bezocht in Nederland dus was het tijd de landgrenzen te verlaten richting België. Daar gingen we een bezoek brengen aan de boerderij van Vanvinckenroye. In het heuvelachtige landschap in de omgeving van Tongeren hebben wij een perceel bewaaruien van het ras Hytech bekeken. De uien zijn op 12 maart gezaaid en tot 16 juni heeft het er nog maar 30 mm geregend. Ook is er 1x beregend. Beregenen is in dit gebied lastig omdat het grondwater op 70 meter diepte zit. Er is veel energie nodig om te pompen om een capaciteit van 40 kuub water per uur te halen. Ondanks alle inspanningen van de teler is er een lichte vorm van tweewassigheid opgetreden. Doordat het water op een flinke diepte zit moeten de uien flink zuigen om voldoende

water op te nemen. Dit resulteert erin dat in deze regio veelal keiharde uien opgroeien die uitermate geschikt zijn voor bewaring. Na het perceelbezoek zijn wij ontvangen op zijn kloosterboerderij. De teler heeft een presentatie gehouden over de geschiedenis van de boerderij die terug ging tot het jaar 1100. In een van de bedrijfsgebouwen die dateert uit het jaar 1650 zijn wij getrakteerd op koffie met wederom heerlijke vlaaien! Kortom, een mooi gecombineerd bezoek van kennis en cultuur.

Dinant, België

In de avond zijn we afgemeerd te Dinant, waar een heerlijk diner op ons stond te wachten. Uiteraard is er nagepraat en geborrelt met een lekker Belgisch pintje. Zeer tevreden over de eerste dag gingen we niet al te vroeg naar ons mandje om ons voor te bereiden op het programma van dinsdag.

Wallonië, België

De reis ging vandaag verder richting Wallonië. In dit gebied worden op een aantal percelen uien geteeld door Van Meir. Bij diverse percelen zijn we gestopt om de percelen te aanschouwen en gedurende de rit heeft Leon van Meir openhartig en enthousiast zijn ervaringen gedeeld over de uienteelt in dit gebied. In één van zijn toelichtingen gaf Van Meir toe dat hij best veel leergeld heeft betaald maar vorig jaar een enorme stap voorwaarts heeft gemaakt in de teelt. In dit gebied zijn de telers gewend om in januari te ploegen. Ook Van Meir deed dat maar de opkomst en de groei van de uien viel op sommige percelen zwaar tegen. Aansluitend krijg je dan te maken met allerlei kwaliteitsproblemen. De uien bleven te lang vegetatief en gingen niet bollen of erg laat bollen. Je kon de MH bespuiting niet goed uitvoeren met alle risico's van dien. Kortom, dit moest anders. Vorig jaar is Van Meir begonnen met voorjaarsploegen. Er wordt met drie combinaties op hetzelfde perceel en op dezelfde dag gewerkt:

1. Ploegen
2. Klarleggen
3. Zaaïen.

Op deze manier wordt er in vochtige grond gezaaid, wat de kieming en het opkomstpercentage aanzienlijk heeft verbeterd. Dit is een enorme stap voorwaarts. Deze percelen kenmerken zich door een laag organische stof gehalte waardoor het oppassen geblazen heeft met bodemherbiciden. Ook hier geldt dat er weinig uien geteeld worden zodat bodem gebonden uienziektes nog niet voorkomen. Dit is ook de reden dat er dit jaar voor ongecoat zaaizaad is gekozen maar dit heeft weer geresulteerd in meer ritnaalden schade. Een mens is nooit te oud om te leren... Van Meir wees ons onderweg op de prachtige oude Waalse boerderijen, die onderin de dalen staan. Op deze boerderij was vroeger veel vee aanwezig en in de dalen waren bronnen aanwezig die het vee van water konden voorzien.

De Bie, Ittre, België

Na de diverse percelen uien bekeken te hebben, in het bijzonder Centro en Barito, werden wij gastvrij onthaald op de boerderij van familie De Bie. De Bie heeft een gemengd bedrijf met veehouderij en akkerbouw, waaronder uien. De lunch werd geopend met een heerlijk glaasje witte wijn. Daar hebben wij genoten van heerlijke broodjes met door eigengemaakte boter.

Emmerechts, Opwijk, België

In de middag ging de reis verder naar de boerderij van Emmerechts te Opwijk. Emmerechts heeft samen met zijn zoon een witlofkwekerij. Er wordt op dit bedrijf reeds 25 jaar witlof geteeld en getrokken. België is een land waar veel witlof geconsumeerd wordt. Door de jaren heen verandert de samenstelling van de bevolking waardoor er meer andere groentes worden geconsumeerd, hetgeen ten koste van de witlof consumptie gaat. Dit geeft druk op het rendement op de kwekerij. De laatste tien jaar is er door hem niet meer geïnvesteerd in de witloftak. Emmerechts is daarom op zoek naar andere teelten en al een aantal jaren bezig met het succesvol telen van uien. Het bedrijf teelt bewaaruien, vroege zaaïuien en plantuien. Het gebied kenmerkt zich door de teelt van met name korrelmaïs, dit gebeurt op bijzonder kleine percelen. Percelen van 0,5 ha of kleiner zijn hier geen

uitzondering. Het is dan ook de uitdaging om van meerdere eigenaren aansluitende percelen te kunnen gebruiken om een redelijk formaat perceel te kunnen betelen. Vlaanderen is wat vroeger dan Wallonië, de gewassen zijn verder ontwikkeld. Ook de grond is lichter en dus eenvoudiger te bewerken. Daarentegen is de onkruiddruk weer wat hoger. Met name onkruiden die zich “thuis voelen” bij de maïsteelt, zoals haagwinde, tref je hier vaak aan. Deze zijn lastig te bestrijden in de uien. Het voordeel van korrelmaïs is dat er veel gewasresten achterblijven na de oogst, wat weer gunstig is voor het organisch stofgehalte van de bodem. Wij hebben bij Emmerechts verschillende percelen plant- en vroege zaaiuien bezocht. Wij waren allen onder de indruk van de stand van de gewassen: het zag er prima uit!

Hage, Scherpenisse, Tholen

“Ploegen is de ziel uit je grond halen”

Ons laatste bezoek stond gepland aan de boerderij van Hage te Scherpenisse. Deze opmerking kwam uit de mond van een zeer ervaren en gedreven agrarisch ondernemer die overgegaan is tot niet kerende grondbewerking. Ik vond de opmerking dusdanig treffend dat ik deze als titel heb opgenomen. Hage heeft ons meegenomen naar een perceel Dormo en daar toelichting en uitleg gegeven over de voordelen van niet-kerende grondbewerking. Door niet meer te ploegen behoud en bescherm je het bodemleven. In de visie van Hage richt het trekkerwiel die bij de ploeg voor rijdt, onherstelbare schade aan de structuur: je kunt er immers nooit meer bij. Daarom wordt er gebruik gemaakt van brede banden op dit bedrijf met een spanning van maximaal 0,4 bar. Het was een prachtige presentatie van een agrarisch ondernemer met jarenlange ervaring, onder invloed van de huidige kennis en techniek.

Als afsluiting van deze bijzonder aangename en culturele reis, hebben de reisgenoten gezamenlijk gegeten in de loods van Hage. Onder het genot van een heerlijke BBQ is er genoeglijk nagepraat en vastgesteld dat dit wederom een onvergetelijke studiereis is geweest.

Tot slot,

Ik heb getracht om zo goed mogelijk de indrukken en de sfeer weer te geven van deze reis. Het is onmogelijk om alles op papier toe te vertrouwen maar ik hoop dat de lezer op deze manier een goede indruk heeft gekregen. Ik wil de organisatie en de deelnemers bedanken voor hun inzet.

Met vriendelijke groet,

Renée Menkveld
Van Meir Uien BV